

Sevgi USTA

ÇOCUK HAKLARI
ve
VELAYET

X I I
LEVHA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
KAYNAKÇA	XIX

GİRİŞ

I. KONUNUN TANITIMI.....	1
II. KAVRAMLARDA BİRLİK SORUNU.....	5
III. İNCELEME PLANI	5

Birinci Bölüm

ÇOCUKLUK VE VELAYET

I. ÇOCUKLUK.....	7
II. ÇOCUKLUĞUN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ.....	8
A. Çocukluğun Başlangıcı	9
B. Çocukluğun Sona Ermesi	13
1. Evlenmeye Bağlı Olarak Çocukluğun Sona Ermesi.....	13
2. Yargısal Erginlik (Çocukluktan Çıkma Talebi).....	14
a. Onbeş Yaşını Bitirmiş Olmak	15
b. Çocuğun Talebi.....	15
c. Velinin Rızası	15
d. Erginlik Kararının Çocuğun Yararına Olması	16
e. Karar ve Etkisi	16

f. Erginlik Kararının Hukuki Sonuçları.....	17
3. Aşgari Yaş Belirlemeleri ve Çocukluktan Çıkmada Alt Yaş Sınırı.....	17
III. VELAYET	19
A. Velayetin Tanımı.....	20
B. Velayetin Hukuki Niteliği.....	21
C. Velayetten Sorumlular	24
1. Velayetin Ana Baba Tarafından Birlikte Kullanımı ve Ana Babanın Anlaşamama Hali	25
2. Velayetin Ana veya Baba Tarafından Geçici Olarak Tek Başına Kullanılması.....	27
3. Velayetin Tek Başına Kullanılması	27
4. Ana Babanı Evli Olmaması Halinde Velayet Sorumluluğu	28
5. Medeni Kanun'da Düzenlenmemiş Bir Konu Olarak Birlikte Velayet	28
D. Velayetin Sona Ermesi	32

İkinci Bölüm

ÇOCUK VE ANA BABA HAKLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ VE ULUSLARARASI HUKUK

I. VELAYETİN TARİHSEL GELİŞİMİ	35
A. Hıristiyanlığın Benimsenmesinden Sonraki Tarihi Gelişim.....	37
B. Rönesans Döneminden Kanunlaştırma Dönemine Kadar	37
C. Yirminci Yüzyılın İlk Yarı -Kanunlaştırma Dönemi	39
II. ÇOCUK HAKLARININ ULUSLARARASI HUKUKTA TARİHSEL GELİŞİMİ.....	41
A. İnsan Hakları Belgelerinde Çocuklarla İlgili Hükümler.....	41
B. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Belgeleri	43
III. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER VE ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN UYGULAMA GÜCÜ.....	45

Üçüncü Bölüm
ÇOCUĞUN ANA BABASINI BİLME HAKKI,
SOYBAĞI VE SOYBAĞINA BAĞLANAN HUKUKİ
SONUÇLAR

I. ÇOCUĞUN ANA BABASINI BİLME HAKKI	50
II. SOYBAĞI, SOYBAĞININ KURULMASI VE KALDIRILMASI.....	53
A. Kan Bağına Dayanan Soybağı İlişkisi.....	53
1. Çocuğun Annesi ile Arasında Soybağının Kurulması.....	54
2. Çocuğun Babası ile Arasında Soybağının Kurulması	55
a. Annenin Baba İle Evli Olması.....	55
b. Ana Babanın Çocuğun Doğumundan Sonra Evlenmesi.....	56
c. Tanıma	56
d. Babalık Hükmü	56
3. Yapay Döllenmede Çocuğun Soybağı	57
B. Evlat Edinilmeye Dayalı Soybağı Kurulması.....	57
1. Evlat Edinilmenin Koşulları.....	59
2. Evlat Edinilmede Usul.....	61
3. Evlat Edinmenin Hukuki Sonucu Olarak Soybağı Kurulması	63
C. Çocuğun Ana Babasını Bilme Hakkıyla İlgili Olarak Açabileceği Davalar	63
1. Babalık Karinesinden Doğan Soybağının İptali.....	64
2. Tanıma İşleminin Geçersizliği.....	65
3. Babalık Davasına Dayalı Soybağının Reddetme Davası	65
4. Evlat Edinme Yoluyla Kurulan Soybağının Kaldırılması	65
5. Soybağının Kaldırılmasına Bağlanan Sonuçlar.....	66
6. Davaların Açılmasında Hak Düşürücü Süreler	66
7. Davalarda Yetki ve Yargılama Usulü.....	67
III. SOYBAĞINA BAĞLANAN HUKUKİ SONUÇLAR.....	69
A. Çocuğun Bakım ve Eğitim Giderlerinin Karşıllanması.....	69
1. Bakım ve Eğitim Giderlerinin Süresi.....	71
a. Dava Hakkı.....	73
b. Nafaka Miktarının Takdiri	73
B. Çocuğun Kişisel İlişki Kurma ve Doğrudan Görüşme Hakkı.....	74
1. Kişisel İlişki Hakkı Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	76
a. Kişisel İlişki Kurma Hakkına Sahip Olanlar	77

aa. Çocuk	77
bb. Ana Baba.....	78
cc. Üçüncü Kişiler	79
2. Kişisel İlişki Kararının Verilmesi.....	80
a. Çocuğun Yararı İlkesi.....	81
b. Çocuğun Dinlenmesi	82
c. Kişisel İlişkinin Sınırlanması, Kişisel İlişki Kurma Talebinin Reddedilmesi veya Kaldırılması	84
d. Kişisel İlişki ve Doğrudan Görüşme Hakkının Uygulanması.....	85
e. Yetkili Mahkeme.....	87
C. Çocuğun veya Ana Babanın Çeşitli Nedenlerle Özgürlüğünün Sınırlı Olduğu Hallerde Görüşme, Ziyaret ve Bilgi Alma Hakları	87

Dördüncü Bölüm

ÇOCUĞUN KİŞİLİK VE MALVARLIĞI HAKLARI

I. VELAYETİN KULLANILMASINDA SINIRLAR.....	92
A. Çocuğun Menfaati İlkesi.....	92
B. Çocuğun Görüşünün Alınması İlkesi	96
1. Çocuğu Etkileyen Bütün Konularda Görüşünü Özgürce İfade Etme Hakkı	97
a. Bilgilendirme Hakkı.....	98
b. Dinlenilme Hakkı	100
c. Çocuğun Yaşına ve Olgunluğuna Göre Görüşüne “Uygun Ağırlık Verilmesi”	101
d. Çocuğun Diğer Usuli Hakları	103
C. Çocuğun Yararı ve Görüşünün Alınmasında Denge Sorunu.....	106
II. ÇOCUĞUN KİŞİVARLIĞI HAKLARI	107
A. Çocuğun Hukuki Kimliğini Oluşturan Hakları	108
1. Çocuğun Doğumdan İtibaren Bir İsmle Sahip Olma Hakkı:	108
a. Çocuğun Ön Adını Seçme Yetkisi ve Bildirim Yükümlülüğü.....	109
b. Çocuğun Soyadı.....	109
c. Çocuğun Adının Seçiminde Sınırlar	111
d. Çocuğun Adını Değiştirme Hakkı.....	112
2. Çocuğun Vatandaşlığı.....	113
3. Hısımlık İlişkileri	114

4.	Çocuğun Nüfusa Kaydedilme Hakkı ve Kişisel Durum Kayıtları.....	115
5.	Çocuğun Seyahat Özgürlüğü ve Yerleşim Yeri Edinme Hakkı	116
a.	Çocuğun Seyahat Özgürlüğü.....	116
b.	Çocuğun Yerleşim Yeri Edinme Hakkı	117
aa.	Çocuğun Yerleşim Yeri Dışında Yerleşme Hak ve Yükümü.....	118
bb.	Çocuğun Ana Babasının Rızası ile Evden Ayrılması ve Bağımsız Yerleşim Yeri Edinmesi	119
cc.	Çocuğun Ana Babasının Rızası Dışında Yerleşim Yerini Terk Etmesi.....	119
6.	Çocuğun Ana Babası Tarafından Yetiştirilme Hakkı.....	121
a.	Çocuğun Bakımı	122
b.	Çocuğun Eğitimi	125
aa.	Çocuğun Genel Eğitimi	126
bb.	İlköğretim Hakkı	126
cc.	Mesleki Eğitim.....	128
dd.	Çocuğun İnanç Özgürlüğü ve Dini Eğitimi.....	129
ee.	Çocuğun Eğitiminin Bir Aracı Olarak Ana Babasının Sözüne Dinleme Yükümlülüğü	132
c.	Ana Babanın Bakım ve Eğitim Kuruluşlarında Denetim Hakkı.....	134
7.	Çocuğun Aile Kurma ve Evlenme Hakkı	135
8.	Çocuğun Özel Yaşamına Saygı Hakkı	137
9.	Çocuğun Dernek Kurma ve Barış İçinde Toplanma Hakkı	140
III.	ÇOCUĞUN MALVARLIĞI HAKLARI	142
A.	Çocuğun Mülkiyet ve Miras Edinme Hakkı	142
B.	Çocuğun Mallarının Yönetimi ve Kullanılması	145
1.	Çocuğun Malları Üzerinde Ana Babanın Hak ve Yükümlülükleri	145
a.	Ana Babanın Çocuğun Mallarını Yönetme Hak ve Yükümlülüğü.....	145
b.	Çocuğun Malları Üzerinde Ana Babanın Kullanma Hakkı	147
c.	Ana Babanın Çocuğun Gelirlerini ve Sermaye Kısmını Sarfetme Hakkı ve Yükümlülüğü.....	148
d.	Çocuğun Malları Üzerinde Ana Babanın Hak ve Yükümlülüklerinin Sona Ermesi.....	149
e.	Ana Babanın Çocuğun Malvarlığı İle ilgili Hak ve Yükümlülüklerinde Sorular, Sorunlar	149
2.	Çocuğun Ana Baba Yönetimi ve Kullanımı Dışında Bırakılmış (Serbest) Malları	150
a.	Karşılıksız Kazandırmalar	151

b.	Çocuğa Bir Meslek veya Sanatla Uğraşması İçin Verilen Mallar	151
c.	Çocuğun Kişisel Kazancı ve Bu Kazançla Elde Ettiği Mallar.....	152
3.	Çocuğun Ana Babası Tarafından Temsili ve Çocuğun Hukuki İşlem Ehliyeti	152
a.	Çocuğun Hukuki İşlem Ehliyeti	154
aa.	Çocuğun Borçlandırıcı İşlem Yapma Ehliyeti	155
bb.	Çocuğun Kazandırıcı İşlem Ehliyeti	157
cc.	Çocuğun Kişilik Haklarıyla İlgili İşlem Yapma Ehliyeti.....	158
4.	Çocuğun Hukuka Aykırı İşlemlerinden ve Haksız Fiillerinden Doğan Sorumluluğu.....	161

Beşinci Bölüm

ÇOCUĞUN KORUNMASI AMACIYLA VELAYETE MÜDAHALE

I.	ÇOCUĞUN KORUNMASI.....	163
A.	Çocuğun Menfaati ve Gelişmesinin Tehlikeye Düşmesi ve Tedbirler	165
1.	Çocuğun Aile Ortamında Kalmasını Sağlayıcı Tedbirler.....	166
2.	Çocukların Aile Ortamından Alınarak Kurum Bakım ve Gözetimi Altına Yerleştirilmesi.....	168
3.	Velâyetin Kaldırılması	169
a.	Velayetten Doğan Yükümlülüğün İhmali ve Savsaklanması Sureti ile Çocuğun Menfaati ve Gelişiminin Tehlikeye Düşmesi...	170
b.	Velayet Hakkının Kötüye Kullanılması	171
c.	Velayet Hakkına Sahip Ana veya Babanın Yeniden Evlenmesi	172
4.	Ana Babaya Uygulanacak Diğer Yaptırımlar.....	173
B.	Yargılama.....	174
1.	Çocuk Hakkında Koruma Tedbiri Verilmesine Hakim İlkeler	175
2.	Şiddet Mağduru Çocuğun Rehabilitasyon ve Toplumla Bütünleşme Hakkı	177
3.	Çocuk Hakkında Yerleştirme Kararı Verilmesi ve Sonuçları	178
4.	Velayetin Kaldırılmasına Bağlanan Sonuçlar	178
II.	ÇOCUĞUN MALLARININ KORUNMASI	180
A.	Çocuğun Mallarının Korunmasında Önleyici Tedbirler	180
1.	Çocuğun Mallarının Korunmasına Yönelik İşlemler	180

a. Evliliğin Sona Ermesi Halinde Defter Tutma ve Önemli Değişiklikleri Bildirme Yükümlülüğü	181
b. Hakimin Onayı	182
2. Çocuğun Mallarının Korunmasına Yönelik Önleyici Tedbir Kararı Verilmesi	183
B. Yönetimin Ana Babadan Alınarak Kayıma Devredilmesi.....	183
C. Velayetin Sona Ermesi Halinde Malların Devri ve Ana Babanın Sorumluluğu.....	184